

PATVIRTINTA

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro
direktoriaus 2021 m. birželio 4 d.
įsakymu Nr. CV-1-104

LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRO DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA ASMENIMS, DIRBANTIEMS VEJAPJOVE IR KRŪMAPJOVE SU VIDAUS DEGIMO VARIKLIU NR. 12

1. BENDROJI DALIS

1.1. Dirbti su vejapjove ir krūmapjove gali asmuo, ne jaunesnis kaip 18 metų (toliau vadinama — darbuotojas), nustatyta tvarka priimtas į darbą, išklauses įvadinį darbuotojo saugos ir sveikatos, įvadinį priešgaisrinės saugos instruktavimą bei pirminį instruktavimus darbo vietoje, pasirašius instruktavimų registracijos žurnaluose. Asmuo turi būti patikrinęs sveikatą ir turėti asmens medicininę knygelę (apsk. F.048/a).

1.2. Darbuotojas turi laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių, saugoti savo ir nekenkti kitų darbuotojų sveikatai, nedirbti su techniškai netvarkingomis darbo priemonėmis, atlikti tik paskirtą darbą, neleisti dirbti pašaliniams asmenims, žinoti ir vykdyti šios instrukcijos reikalavimus.

1.3. Negalima dirbti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, kitų toksinių medžiagų, sergant, vartojant stiprius raminamuosius vaistus. Pastebėjus neblaivų darbuotoją privalu nedelsiant pranešti padalinio vadovui ir imtis visų priemonių nelaimei užkirsti.

1.4. Apie darbo metu gautas traumas ar pastebėjus kito darbuotojo traumavimą, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus, būtina nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam asmeniui ir direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

2. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2.1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesiti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
  <p>Darbo vietos, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais, paslydimas, pargriuvimas</p>	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant slidžioms grindims (praėjimų), nedelsiant jas išvalyti. Nuolat palaikyti tvarką darbo vietoje, neužgriozdinti daiktais.
 <p>Triukšmas</p>	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
 <p>Krentantys daiktai</p>	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg . Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese. Kėlimo įrenginius su mašininė pavana (pvz. krautuvus) valdyti, aptarnauti gali tik specialiai apmokyti ir atestuoti asmenys.
 <p>Cheminės medžiagos</p>	Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
 <p>Kritimas iš aukščio</p>	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
  <p>Gaisro ar sprogimo galimybė</p>	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti darbo vietoje tepalų ir kitų degių bei sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės)	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu dulkių kiekis oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
Slėgis technologinėje sistemoje	Galimi įvairūs sužeidimai	Nuolat tikrinti sujungimų sandarumą ir patikimumą
Psichologinė įtampa, stresas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai

2.2. Cheminių medžiagų žymėjimas:

Simbolis	Reikšmė
	Ūmus toksiškumas
	Pasižymi dirginančiu, jautrinančiu ir toksiniu poveikiu
	Sprogios medžiagos
	Degios medžiagos
	Keliančios pavojų aplinkai medžiagos

Simbolis	Reikšmė
	Pasižymi mutageniniu, toksiniu ir jautrinančiu poveikiu
	Korozinės medžiagos
	Turi slėgio veikiamų dujų
	Oksiduojančios medžiagos

2.3. Darbuotojas, atliekantis aplinkos tvarkymo darbus, privalo naudotis bendrijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 2.3.1. akims apsaugoti;
- 2.3.2. klausai apsaugoti;
- 2.3.3. galvai apsaugoti;
- 2.3.4. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;
- 2.3.5. kojoms ir pėdoms apsaugoti;
- 2.3.6. apsauginiais darbo drabužiais;
- 2.3.7. gero matomumo drabužiais (signaline liemene).

2.4. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

2.5. Darbo drabužiai turi būti tinkamo dydžio, tvarkingi, užsagstyti, patogūs, kad nevaržytų judesių. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

2.6. Dirbant saulėtomis, karštomis dienomis reikia užsidėti apsauginius apdangalus (kepurę, beretę ar kitą galvos apdangalą), nes galima gauti saulės smūgį.

3. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

3.1. Darbo drabužiai turi būti tvarkingi ir užsagstyti, kad besisukančios mechanizmų dalys neįtrauktų jų, o su jais rankų ir kitas kūno dalis.

3.2. Apžiūrėti ir įsitikinti, kad darbo priemonė tvarkinga, nesugadinta, patikrinta ar pjovimo peiliai neliečia kronšteino.

3.3. Ar teritorijoje, kurioje reikės pjauti žolę, pašalinti akmenys, šakos, vielos gabalai ar kiti darbui trukdantys daiktai, ar jie pažymėti, kad būtų išvengta pavojaus užvažiuoti ant jų.

3.4. Patikrinti pavarų diržus, grandines, ar nėra atsipalaidavusių dalių, ar nenukriusę judančių mechanizmų kitos apsaugos.

3.5. Pastebėjus bet kokius trūkumus, pagal galimybes ir kompetenciją pašalinti juos arba pranešti padalinio vadovui, informuoti atsakingus asmenis už darbuotojų saugą ir sveikatą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą.

4. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

4.1. Darbuotojas turi dirbti griežtai laikydamasis padalinio vadovo ar jį pavaduojančio asmens nurodymų, atlikti tik pavestus darbus ir užduotis, neužsiimti pašaliniais, su darbu nesusijusiais dalykais. Norėdamas laikinai pasitraukti iš savo darbo vietos, darbuotojas privalo pranešti apie tai padalinio vadovui.

4.2. Darbą pradėti galima tik su techniškai tvarkinga vejapjove. Esant bent kokiam gedimui, draudžiama pradėti darbus jo nepašalinus. Smulkūs gedimai šalinami lauke, rimti — dirbtuvėse.

4.3. Darbo metu darbuotojas atsako už saugų darbą ir pats privalo pasirinkti saugaus darbo atlikimo būdus.

4.4. Paleidžiant variklį, draudžiama apvynioti ranką starterio trosu. Paleidus variklį, starterio svirtelė turi būti pirminėje padėtyje.

4.5. Prieš įvažiuojant su vejų pjovimo mašina į teritoriją, kurioje yra bortelis, reikia padėti specialų paklotą.

4.6. Nedirbkite šlaituose, kurių nuolydis yra didesnis kaip 10B (17%).

4.7. Perstumiant vejapjovę iš vienos darbo vietos į kitą, vejų pjovimo peilius reikia išjungti ir perstatyti į transportavimo padėtį.

4.8. Pilti į baką benzina tik išjungus variklį. Nenaudoti atviros ugnies, nerūkyti.

4.9. Benzina ir tepalus laikyti nedūžtančioje ir sandariai uždarytoje taroje.

4.10. Galasti vejapjovės peilius metalo galandimo staklėmis gali tik tas darbuotojas, kuris yra instrukuotas tam darbui.

4.11. Vejapjovę reikia išjungti šiais avariniais atvejais:

4.11.1 įstrigus pjovimo peiliui, užkliuvus už akmens, statybinės medžiagos atliekų ir pan.;

4.11.2 perkūnijos metu;

4.11.3 išgirdus neįprastus, vejapjovės darbui, garsus.

4.12. Remontuoti pjovimo mašiną galima tik išjungus variklį.

4.13. Veikiant vejapjovei, negalima nuimti ir uždėti pavarų diržus, grandines, versti ant šono vejapjovę.

4.14. Negalima: kūrą siurbti vamzdeliu burna. Norint perpilti kūrą, išpilti naftos produktus nenustatytoje vietoje.

4.15. Dirbant su mini traktoriumi draudžiama:

4.15.1 vaikams ir kitiems asmenims, nesusipažinusiems su esama instrukcija dirbti su šia technika;

4.15.2 dirbti kuomet netoliese yra vaikai, žmonės ar naminiai gyvūnai;

4.15.3 vežti keleivius;

4.15.3 užvesti variklį uždaroje patalpoje, kur gali kauptis išmetamos nuodingos dujos.

4.16. Prieš užvesdami variklį patikrinkite kuro kiekį. Nepilti kuro kuomet variklis yra įjungtas arba yra karštas.

4.17. Esant mikro traktoriuje keliems peiliams būti atsargiems, kad keitimo metu nesusižeistumėte.

4.18. Dirbti galima tik dienos metu arba esant geram apšvietimui.

- 4.19. Prieš palikdami vairuotojo vietą, išjunkite pjojimo įtaisą, pastatykite pavaru svirtį į neutralią padėtį ir įjunkite rankinį stabdį, sustabdykite variklį ir išimkite raktelį.
- 4.20. Patikrinkite varžtus ir veržles, kad jos būtų stipriai priveržtos.
- 4.21. Dirbant su krūmapjove:
- 4.21.1 darbuotojas, naudojantis įrenginį yra atsakingas už žalą tretiesiems asmenims arba jų nuosavybei bei pavojingų situacijų sukėlimą;
- 4.21.2 įrenginį naudoti tik pagal paskirtį ir su tinkamai parinktais pjojimo įtaisais;
- 4.21.3 patikrinti greičio valdymo bloko veikimą ir įsitikinti, kad nėra kuro nutekėjimo;
- 4.21.4 įsitikinti, kad varikliui veikiant laisva eiga pjojimo įtaisai nesisuka. Patikrinti, ar galios perdavimo vamzdis yra pakankamai tvirtai sujungtas su varikliu, o pjojimo galvutė arba kiti pjojimo įtaisai yra tinkamai pritvirtinti varžtais;
- 4.21.5 jeigu pastebite, kad priedai (pjojimo diskai, nailono lynelio galvutės, apsaugos) yra pažeisti, įskilę arba per daug susidėvėję, turite juos pakeisti. Pjojimo galvutėms naudokite tik lanksčius lynelius, kuriuos rekomendavo gamintojas. Niekuomet nenaudokite metalinės vielos, kadangi ji gali smarkiai sužeisti žmones, gyvūnus, bei padaryti didelės žalos nuosavybei;
- 4.21.6 krūmapjovės negalima naudoti, jeigu apsauga, skirta konkrečiam pjojimo įtaiso tipui, nėra patikimai pritvirtinta;
- 4.21.7 nenaudoti krūmapjovės nepritvirtinę apsaugos rankenos. Naudoti tik nailono lynelius ir pjojimo diskus, ant kurių aiškiai nurodytas maksimalus sukimosi greitis;
- 4.21.8 naudoti tik tuos priedus ir atsargines detales, kuriems gavote leidimą, arba kurios yra originalios. Nenaudoti įrenginio jei jis nepilnai sumontuotas, sugedęs arba jį taisė ne įgalioto klientų aptarnavimo centro specialistai.
- 4.21.9 šakelės arba žolė gali užkimšti tarpą tarp apsaugos ir pjojimo disko arba nailono lynelio galvutės. Niekuomet nebandykite pašalinti kamščio tuomet, kai variklis veikia, arba tebesisuka pjojimo įtaisai.
- 4.22. Nenaudoti krūmapjovės stovėdami ant pastolių arba kito nestabilaus paviršiaus. Niekuomet nepjaukite eidami atbulomis. Nepadėti įrenginio tol, kol veikia variklis. Niekuomet nepalikti įrenginio be priežiūros. Darbo metu niekuomet nekelti įrenginio aukščiau kelių.
- 4.23. Draudžiama nešti įrenginį, net jeigu reikia nueiti neilgą atstumą, veikiant varikliui.

5. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

5.1. Sutrikus darbo režimui arba įvykus avarijai, būtina darbus nedelsiant nutraukti, perspėti šalia dirbančius darbuotojus apie galimą grėsmę, pagal savo kompetenciją imtis priemonių rizikai pašalinti, nedelsiant pranešti apie susidariusią situaciją padalinio vadovui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams.

5.2. Darbuotojas, matęs nelaimingą atsitikimą darbe arba jo padarinius, privalo apie nelaimingą atsitikimą darbe nedelsdamas pranešti padalinio vadovui arba Centro direktoriui, asmenims atsakingiems už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistams, suteikti nekentėjusiam pirmąją medicinos pagalbą, prareikęs iškvieisti gydytoją tel. 112.

5.3. Apie nelaimingą atsitikimą darbe, įvykusį profesinio mokymo įstaigos moksleiviui, aukštesniosios arba aukštosios mokyklos studentui per jų praktiką Centre, direktoriui, asmenys atsakingi už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, arba Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistai privalo nedelsdami pranešti mokymo įstaigai, kurios atstovas turi teisę dalyvauti tiriant nelaimingą atsitikimą darbe.

5.4. Darbo vieta ir įrenginiai, kur įvyko nelaimingas atsitikimas, turi būti išsaugoti tokie, kokie buvo nelaimingo atsitikimo metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi, jeigu jų

- nepadarius kiltų pavojus aplinkinių sveikatai ir gyvybei, tačiau visa tai turi būti įforminta raštu, pagal galimybes nufotografuota ar nufilmuota.

5.5. Pastebėjus gaisrą, nedelsiant pranešti ugniagesiams tel. 112, iškviesti į gaisravietę vadovaujančius darbuotojus, asmenis atsakingus už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistus ir gesinti gaisro židinių turimomis gesinimo priemonėmis.

5.6. Nelaimingu atsitikimu kelyje į darbą ir iš darbo laikomas tik toks nelaimingas atsitikimas, kuris įvyko po darbo ir prieš darbo pradžią tiesioginiame kelyje tarp darbuotojo namų ir Centro. Apie tokį įvykį darbuotojas privalo kuo greičiau informuoti savo tiesioginį vadovą, asmenis atsakingus už darbo saugą ir sveikatą bei gaisrinę saugą padaliniuose, Centro darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybą.

6. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

6.1. Išjungti vejapjovės ar krūmapjovės variklį. Leisti varikliui pilnai atvėsti prieš paliekant saugojimui.

6.2. Užsukti benzino padavimo kranelį. Nelaikyti pilno kuro bako uždarose patalpose.

6.3. Nuvalyti vejos pjovimo mašiną ar krūmapjovę nuo susikaupusių nešvarumų, žolės.

6.4. Sutepti mašinos judančias dalis.

6.5. Tvarkingai sudėti įrankius. Kai mikro traktorius paliekamas saugoti ilgą laiką, nuleiskite pjovimo deką.

6.6. Prieš užrakindamas patalpos duris darbuotojas privalo patikrinti:

6.6.1 ar uždaryti langai;

6.6.2 ar patalpoje nėra pasilikusių žmonių;

6.6.3 ar išjungti elektros įrenginiai, apšvietimas;

6.6.4 ar nesijaučia patalpose dujų, degėsių, cheminių medžiagų ir kitų nebūdingų specifinių kvapų;

6.6.5 ar ant šildymo sistemos nepalikta skudurų ar kitų degių medžiagų;

6.6.6 ar tepalas, kitos medžiagos tvarkingai supakuotos, uždarytos ir sudėtos į tam skirtą vietą.

6.6.7 Apie darbo vietoje pastebėtus trūkumus, gedimus, kurie kelia grėsmę saugiam darbui, dirbantysis turi informuoti padalinio vadovą, darbdavį (jo įgaliotą asmenį).

6.7 Išeinant iš darbo vietos, uždaryti langus, duris, išjungti šviesą.

Instrukciją parengė:

Darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos vadovas

Audrius Sasnauskas